جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات

ضيوف الرحمن
hajjumrh.com

- د سفر آداب -
او حكمونه

ضيوف الرحمن
hajjumrh.com

شركاء التنفيذ :

دار الإسلام — بيان الإسلام — رواد التراجم — المحتوى الإسلامي

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص

Tel : +966 50 244 7000
info@islamiccontent.org
Riyadh 13245-2836
www.islamiccontent.org

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على نبينا محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين.

أما بعد:

دا د سفر د آدابو او احکامو په اړه يو لنډ پيغام دی چې هڅه مو کړې ډېرى هغه مسائل بيان کړو چې مسافر ورته اړتيا لري.

موږ له الله جل جلاله څخه سوال کوو چې خاص د خپلې رضا لپاره يې وګرځوي او عامو مسلمانانو ته پرې ګټه ورسوي.

ضيوف الرحمن
hajjumrh.com

د سفر آداب او حکمونه

لومړی: د سفر آداب

هر څوک چې د حج يا نورو عبادتونو لپاره سفر کوي، بايد لاندې چارو ته پاملرنه وکړي:

١

د وخت، سپرلۍ، ملګرى، او د ډيرو لارو د شتون په صورت کې د مناسبې لارې د ټاکلو لپاره له الله تعالى څخه لارښوونه غواړي او استخاره کوي او پدې اړه د نېکو خلکو او تجربه لرونکو سره مشوره کوي، او شک نشته چې حج او عمره کې خېر دی،

د استخارې طريقه دا ده چې دوه رکعته لمونځ وکړي او بيا په هغو الفاظو سره دعا وکړي چې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه روايت شوي دي

٢

په حج او عمره کوونکي واجب دي چې قصد يې د الله تعالی رضا او هغه ته ځان نږدې کول وي، او بايد چې له دنيوي ګټو،
وياړ، لقبونو ترلاسه کولو، يا ځان ښودنې او شهرت غوښتنې څخه ځان وساتي، ځکه دا د عمل د بربادېدو او نه قبليدو لامل ګرځي،

الله تعالی فرمايلي:

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحًا وَلا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

ژباړه: (ووايه پرته له شکه زه ستاسو غوندې يو بشر يم وحي راته کيږي، ستاسو معبود يو الله دی، څوک چې له خپل پالونکي سره د مخامخ کېدلو اميد لري؛ نو ښه کار دې وکړي او د خپل پالونکي په عبادت کې دې هيڅوک هم نه شريکوي)

او په قدسي حديث کې راځي:

ژباړه: (زه له شرک نه تر ټولو ډېر بې حاجته شريکوال يم، نو څوک چې يو عمل وکړي، په هغه کې بل څوک زما سره شريک کړي؛ زه به هغه کس او د هغه شرک پريږدم).

٣

حج او عمره کوونکی باید لـه سفر نـه مخکې د عمرې او حج پـه احکامو ځان پوه کړي، او مخکې لـه دې چې سفر وکړي باید حکمونـه یې زده کړي

تـر څو تـرې کـوم واجب پاتـې نـه شـي یـا حـرام ونـه کړي، رسـول الله صلـی الله علیـه وسلم فرمایلي

ژبـاړه: (چـا تـه چـې الله تعالـی د خیـر اراده وکړي، هغـه تـه پـه دین کـې پوهـه ورکوي).

٤

حج او یا عمره کوونکی باید د حج او عمرې لپاره حلالې پیسې غوره کړي.

ځکـه چـې الله تعالـی پـاک دی او یـوازې هغـه څـه منـي چـې پـاک وي؛ ځکـه چـې حرامـې پیسـې د دعـا د نـه قبلېدو لامل دی.

٥

باید له ټولو ګناهونو او سرغړونو توبه وباسـي،

او کـه د خلکـو حقونـه ورسـره وي ببېرتـه یـې وروګرځـوي، هغـه کـه جنس وي یـا مـال او یـا بل څـه .

٦

مسـافر تـه مسـتحب دي د هغـه څـه پـه اړه وصیت ولیکـي چـې څـه یـې د چا سره دي یـا د چـا څـه ورسـره دي،

رسـول الله صلـی الله علیـه وسـلم فرمایلـي:

ژبـاړه: (مسلمان تـه نـه ښـایي چې د وصیت کولو لپـاره یو څه ورسـره وي، او دوه شـپې لـه وصیت لیکلو پرتـه تېرې کړي).

او يو څوک دې پر ګواه کړي، پوروونه دې خلاص کړي، امانتونه دې خپلو خاوندانو ته وسپاري يا دې له خاوندانو اجازه واخلي چې ورسره پاتې شي.

٧

د مسافر لپاره مستحب دي چې د يو ښه ملګري د غوره کولو هڅه وکړي، او داسې يو څوک د ملګرتيا لپاره وټاکي چې د شرعي زده کړو زده کوونکی وي؛

دليل يې د رسول الله صلى الله عليه وسلم دا قول دی چې فرمايي:

ژباړه: (يو سړی د خپل ملګري د دين پيروي کوي، نو په تاسو کې دې څوک وګوري چې له چا سره خالصه ملګرتيا کوي)

او د هغه ـصلى الله عليه وسلمـ دا وينا:

ژباړه: (يوازې د مؤمن ملګرتيا کوه، او ستا خواړه دې يوازې مؤمن وخوري).

٨

د مسافر لپاره مستحب دي چې د خپلې کورنۍ، خپلوانو، ګاونډیانو او ملګرو سره مخه ښه وکړي،

رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي:

«ژباړه: (څوک چې د سفر اراده ولري، هغه دې خپلو شاته پاتې کسانو ته ووايي: پر هغه الله دې سپارم چې ورسپارل شوي امانتونه ورسره نه ضايع کيږي)»

او د رسول الله صلى الله عليه وسلم په ملګرو کې به چې چا سفر کاوه په مخه ښې کې به يې ورته ويل:

ژباړه: (زه ستا دين، امانت او د کار پايله الله ته سپارم)،

او هغه صلى الله عليه وسلم به هغو مسافرو ته چې له هغه څخه به يې د وصيت غوښتنه کوله ويل:

ژباړه: (الله تعالى دې تقوا درکړي، ستا ګناهونه دې وبخښي، او ستاسو لپاره دې نېکي اسانه کړي په هر ځای کې چې ياست).

او یو سړی رسول الله صلی الله علیه وسلم ته راغی چې د سفر اراده یې درلوده، ورته یې وویل: ای د الله رسوله! وصیت راته وکړه، هغه ورته وویل

ژباړه: (د الله تعالی په تقوا درته سپارښتنه کوم، او په لوړ ځای د پورته کېدلو پر مهال د تکبیر ویلو)،

کله چې ولاړ ویې ویل:

(ای الله! ځمکه ورته راغونډه کړې (سفر یې لنډ کړې) او سفر ورته اسانه کړې).

٩

په سفر کې به له ځان سره زنګ (ګونګرو)، د موسیقۍ الآت او سپی نه وړي؛

دلیل یې د ابو هریره رضی الله عنه حدیث دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي:

ژباړه: (ملایکې د هغې ډلې ملګرتیا نه کوي چې سپی یا زنګ پکې وي).

۱۰

که له یوې ښځې زیاتې یې درلودې او غوښتل یې چې یوه یې له ځان سره په سفر کې ملګرې کړي، نو تر منځه دې قرعه واچوي، د هرې یوې قرعه چې راووته همغه دې له ځان سره بوځي؛

دلیل یې د عائشې رضي الله عنها حدیث دی چې فرمایي

ژباړه: (کله چې به رسول الله صلى الله علیه وسلم غوښتل سفر وکړي، نو د خپلو میرمنو ترمنځ به یې قرعه واچوله، نو د هر چا قرعه به چې راووته، هغه به یې له ځانه سره وړله).

۱۱

که چیرته امکان ولري، د پنجشنبې په ورځ دې د ورځې په پیل کې سفر پیل کړي

دلیل یې د رسول الله صلى الله علیه وسلم عمل دی. کعب بن مالک رضي الله عنه وایي:

ژباړه: (رسول الله صلى الله علیه وسلم به ډېر کم د پنجشنبې له ورځې پرته په سفر ووت).

١٢

ورتـه مستحب دي چې د سفر پر مهال لـه كـور څخـه د وتلـو دعـا او نـورې دعاګانـې وكړي، نـو د وتلـو پـر مهـال دې ووايـي

بسـم اللّه توكلـت على اللّه ولا حـول ولا قـوة إلا بـاللّه اللّهـم إنى أعوذ بك أن أضِـلَّ أو أُضَـلَّ أو أزلَّ أو أُزَلَّ أو أظلِـمَ أو أُظلَـمَ أو أجهـلَ أو يُجهـلَ عليَّ

(د الله پـه نـوم، زه پـه الله تـوكل كـوم، ځـواک او قـوت نشـته مګر پـه الله، الهی! زه تـا تـه پنـاه وړم كـه زه بـی لارې شم، يـا مـې بـل څـوک بـی لاری كـړي، يا څوک وبـښـويوم، او يا زه وښـويولی شـم، يا ظلم وكړم، او يا ظلم را سـره وشي، او يـا چـې زه د جهالـت كار وكـړم او يـا زمـا سـره د جهالـت كار وشـي).

١٣

ورتـه مستحب دي چې پـه

خپل ځاروي، موټر، الوتكې يا د ترانسپورټ په نورو وسيلو كې د سفر كولـو لپـاره د سـفر دعـا ووايـي

اللّه أكـبر اللّه أكـبر اللّه أكـبر سُـبْحانَ الَّذِى سَـخَّرَ لَنَـا هَـذَا وَمَـا كُنَّـا لَهُ مُقْرِنِـينَ وَإِنَّـا إِلَى رَبِّنَـا لَمُنقَلِبُـونَ اللّهـمّ إنـا نسـألك فى سـفرنا هـذا الـبر والتقـوى ومـن العمـل مـا تـرضى اللّهـمّ هـوِّن علينا سـفرنا هـذا واطو عنا بعـده اللّهـمّ أنت الصاحب فى السـفر والخليفـة فى الأهل اللّهـمّ إنى أعوذ بك مـن وعثـاء[١] السـفر وكآبـة المنظـر[٢] وسـوء المنقلـب[٣] فى المـال والأهـل

(الله لـوی دی، الله لـوی دی ، الله لـوی دی، پاكـې ده هغـه ذات لـره چـې زمونږ لپـاره يـې دا (سـورلی) تابـع كـړې ده او مونـږ د هغـه مهاروونكـي نـه يـو. او بېشـكه مونـږ خـاص خپـل رب تـه خامخا بېرتـه ورتلونكي يو، يا الله پـه دې سفر كـی سـتا نـه د نېكيـو او تقـوا غوښـتنه كوو او هغه عمل چې سـتا خـوښ وي، يا الله مونـږ تـه دغـه سـفر آسـانه كـړې، او د دې سـفر اوږد والـی لـه مونـږ څخـه لـرې كـړې، اې الله تـه پـه سـفر كـې ملګـرى يې او پـه كـور كـی سرپرسـت يې، اې الله زه تـا تـه پنـاه وړم د سـفر لـه سـختيو، له زړه بوګنوونكي منظـر او كـور تـه د سـتنيدو پـر مهـال لـه نـاوړه پېښـې څخـه پـه مـال او اولاد كـې ..).

(١) ووعثاء السفر: يعنې د سفر سختي. الإفصاح عن معاني الصحاح (٤/ ٢٨٤).

(٢) كآبة المنظر: د خفګان له امله ناوړه منظر او ماتوالی. الإفصاح عن معاني الصحاح (٤/ ٢٨٤).

(٣) كآبة المنظر: د خفګان له امله ناوړه منظر او ماتوالی. الإفصاح عن معاني الصحاح .

١٤ دا ورته مستحب دي چې ځانته سفر ونه کړي

دلیل یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم وینا ده:

„ ژباړه: (که خلک د یوازې والي په اړه په هغه څه پوهیدی چې زه پرې پوهیږم، نو هېڅکله به څوک د شپې لخوا یوازې په سپرلۍ نه و سپور شوی). “

۱۵

د دې لپاره چې د مسافرو یووالی او اتفاق وساتل شي او په ځواکمنتیا سره خپلې موخې تر لاسه کړي نو په خپلو کې دې یو تن پر ځان آمر وټاکي،

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي:

ژباړه: (کله چې په سفر باندې درې نفر وځي، نو یو دې پکې مشر وګماري).

١٦ باید د هغو اطاعتونو ترسره کولو ته لیواله وي چې الله تعالی پرې امر کړی، او له حرامو ځخه ځان وساتي، ځان په ښو اخلاقو سمبال کړي، له هغو کسانو سره مرسته وکړي چې همکارۍ او مرستې ته اړتیا لري،

او هغه خلک پوه کړي چې زده کړې ته اړتیا لري، په خپلو پیسو کې سخاوت وکړي، او هغه په خپلو ګټو او د خپلو ورونو په ګټو او اړتیاوو پوره کولو کې مصرف کړي.

١٧ په کار ده چې په خلاص لاس لګښتونه او د سفر اړتیاوې

ځکه کېدی شي اړمن شي او چارې بدلې شي.

١٨ په کار ده چې پدې ټولو چارو کې تندی پراخه وساتي

د خوښۍ اظهار وکړي، او هڅه وکړي چې د ملګرو په زړونو کې خوښۍ ورننه کړي؛ تر څو خلکو کې ځای او محبوبیت پیدا کړي.

۱۹

هغه باید د خپلو ملګرو پر جفا او د نظر سره یې د هغوی پر مخالفت صبر وکړي او په نرمۍ ورسره چلند وکړي

ترڅو یې په منځ کې درناوی وشي او په درنه سترګه ورته وګوري.

۲۰

کله چې مسافر په یو ځای کې استوګن شي، ورته مستحب دي چې سره یو بل ته نږدې نږدې شي،

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام به چې کله په کوم ځای کې استوګن شول نو په درو او خوړونو کې به سره خواره واره شول نو

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

> ژباړه: (په دې درو او خوړونو کې مو خواره واره کېدل په تاسو کې د شیطان کار دی)،

نو بیا به سره یوبل ته نږدې نږدې کېدل، تر دې چې که یو څادر به دې پرې خپور کړ، ټولو ته رسېده.

۲۱

کله چې په سفر او یا بل ځه کې په یو ځای کې استوګن شي، ورته مستحب دي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه په ثابته دعاګانو سره دعا وغواړي:

کله یې چې دا دعا وویله:

ژباړه: (د الله په بشپړو کلمو سره پناه نیسم د هر هغه شي له شر څخه چې هغه پیدا کړی)

هیڅ شی به ورته زیان ونه رسولای شي، تر دې چې له هغه ځایه لاړ شي.

۲۲

ورته مستحب دي چې په لوړو ځایونو د پورته کېدو پر مهال (الله اکبر) او ټيټو ځایونو او کندو ته د ښکته کېدو پر مهال: (سبحان الله) ووايي،

جابر رضي الله عنه فرمايي:

ژباړه: (موږ به د پورته کېدو پر مهال الله اکبر، او د ښکته کېدو پر مهال سبحان الله ويل)،

او په تکبير ويلو سره به غږونه نه پورته کوي، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي:

ژباړه: (ای خلکو پر ځانونو نرمي وکړئ، تاسو کوڼ او غائب ته اوازونه نه کوئ، الله له تاسو سره دی او هغه اورېدونکی او نږدې دی).

۲۳

ورته مستحب دي چې د شپې لخوا سفر وکړي، په ځانګړي توګه د شپې په پیل کې، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي

ژباړه: (سفرونه مو د شپې وکړئ، ځکه په شپه کې ځمکه راغونډيږي).

٢٤ ورتـه مسـتحب دي چې پـه سفر کې زياتـې دعاګانـې وکـړي،

ورتـه مسـتحب دي چـې پـه سـفر کـې زياتـې دعاګانې وکړي،

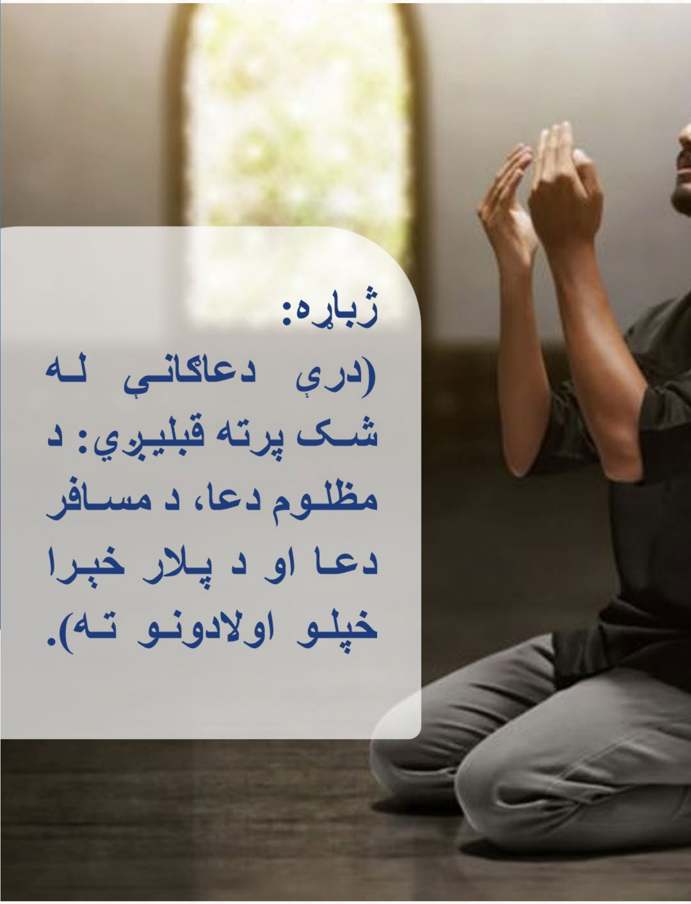

ژباړه:

(درې دعاګانـې لـه شـک پرته قبليږي: د مظلـوم دعا، د مسـافر دعا او د پـلار خبرا خپلـو اولادونـو تـه).

دویم: په سفر کې طهارت

١ مسافر ته په کار دي چې پاکوالي ته پاملرنه وکړي

له وړې بې اودسۍ اودس او له جنابت څخه دې غسل وکړي.

٢ که اوبه ونه مومي،

یا دومره اوبه ولري چې خوراک او څښاک ته یې بسنه کوي، تیمم دې ووهي.

دواړه لاسونه دې په ځمکه ووهي، مخ او دواړه لاسونه دې پرې مسح کړي.

٣ د تیمم طریقه دا ده چې:

٤ او د تیمم پاکوالی لندمهاله پاکوالی دی،

هر کله چې اوبه وموندل شي، باید اوبه وکاروي او تیمم یې باطلیږي،

کله چې د لوی نجاست لپاره تیمم وکړي او بیا اوبه ومومي غسل کول پرې واجب دی،

او که یې له قضای حاجت څخه تیمم وهلی وي او بیا اوبه ومومي، باید اودس وکړي. په حدیث کې راځي

ژباړه: (پاکه خاوره د مسلمان لپاره پاکوونکې ده، که څه هم لس کاله اوبه ونه مومي، کله یې چې اوبه وموندلې نو د الله څخه دې ووېرېږي او ودې کاروي).

٥ د قرآن، سنت او اهل سنت په اجماع سره **په موزو مسح کول روا دي.**

٦ **په موزو او ورته شیانو د مسحې کولو** شرطونه په لاندې ډول دي:

أ. چې موزې یا جرابې جائز او پاکې وي.

ب. د پاکوالي په حالت کې یې اغوستې وي.

ت. هغه غړی یې پټ کړی وي چې (په اودس کې یې وینځل فرض دي.

ث.چې مسح په وړې بې اودسۍ کې وي، په جنابت او هغه څه کې مسح روا نده چې له امله يې غسل کيږي.

ج. مسح بايد د شريعت له مخې په ټاکل شوي وخت کې وشي، چې د استوګن (مقيم) لپاره يوه ورځ او شپه او، د مسافر لپاره درې ورځې او شپې ده، ودا موده د صحيح نظر له مخې د بې اودسۍ پسې له لومړۍ مسحې څخه پيليږي، يعنې د مقيم لپاره څلورويشت ساعته او د مسافر لپاره دوه اويا ساعته وخت لري.

۷ په موزو مسح کول په دریو کارونو سره باطلیږي:

۱ داسې یو څه رامنځته شي چې له امله یې غسل واجبیږي لکه جنابت، نو مسح باطلیږي او باید غسل وشي.

۲ له مسحې وروسته یې چې کله وباسي.

۳ کله چې شرعي معتبره نېټه پای ته ورسیږي مسح باطلیږي.

* * *

دریم: په سفر کې د لمانځه لنډولو (قصر) احکام:

١ په سفر کې د لمانځه لنډول د پوره لمونځ څخه غوره دي

خو که مسافر څلور رکعتي لمونځ پوره وکړ، لمونځ يې صحيح دی، خو د غوره کار خلاف کار يې کړی دی

٢ که مسافر د خپل کلي يا ښار له ټولو کورونو څخه ووت

قصر کوي، او دا د جمهورو علماوو نظر دی.

٣ او که چیرته یې د لمانځه د وخت له داخلېدو وروسته سفر وکړ نو کولی شي قصر وکړي؛

ځکه چې هغه د لمانځه د وخت له پای ته رسیدو مخکې سفر کړی دی.

٤ او د مسافر لپاره د ماسپښین او مازدیګر

ماښام او ماخوستن لمونځونه یو ځای کول سنت دي

کله چې ورته اړتیا وي

کله چې سفر ته ادامه ورکوي، نو د لمونځونو په یو ځای کولو کې به هغه طریقه کاروي چې ده ته پکې اسانتیا وي، یا د تقدیم جمع یا د تأخیر (چې مازدیګر ماسپښین ته رامخکې کړي او یا ماسپښین مازدیګر ته وروسته کړي، همداسې په ماښام او ماخوستن کې).

٥ او که مسافر د لمونځونو یو ځای کولو ته اړتیا نه درلوده نو نه دي یو ځای کوي

لکه چې په یو ځای کې استوګن شي او هغه مهال ترې روانیږي چې د دویم لمانځه وخت داخل شي، **نو غوره** دا ده چې یو ځای یې نه کړي؛ ځکه چې اړتیا ورته نه لري، لدې امله **رسول الله صلی الله علیه وسلم** په حجة الوداع کې په منا کې لمونځونه سره یو ځای نه کړل؛ ځکه چې اړتیا ورته نه وه.

٦ او په نفلي لمونځونو کې؛

نو مسافر هم لکه د مقیم په څېر نفلي لمونځونه کولی شي، لکه د څاښت لمونځ، تهجد او داسې نور نفلي لمونځونه، پرته د ماسپښین، ماښام او ماخوستن له راتبه نفلو څخه، ځکه په هغې کې سنت طریقه دا ده چې پرېښودل شي.

٧ نفل لمونځ په سپرلۍ کیږي لکه

طیاره، موټر، بیړۍ او داسې نور د ترانسپورت وسایط، او د فرض لمانځه لپاره باید ښکته شي، مګر دا چې له ښکته کېدلو عاجز و.

٨ د مقيم پسې د مسافر لمونځ صحيح دی

او مسافر به هم لکه د خپل امام په څېر لمونځ پوره کوي، برابره خبره ده که ټول لمونځ يې لاندې کړی و، يا يو رکعت او يا لږ، آن که په وروستي تشهد کې له سلام اړولو مخکې د امام سره يو ځای شو لمونځ به پوره کوي، او همدا د علماوو له دوو قولونو څخه صحيح يو دی.

څلورم: د حج، عمرې یا سفر څخه د راستنېدو آداب

١

په کار ده چې له سفر څخه په بیرته راستنیدو کې بیړه وکړي او له ضرورت پرته اوږد پاتې نشي؛

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي:

ژباړه: (سفر د عذاب یوه ټوټه ده، چې سړی له خوړلو، څښلو او خوب څخه منع کوي، نو کله چې ستاسو څخه یو کس خپلې اړتیاوې پوره کړې، خپلې کورنۍ ته دې په بیړه لاړ شي).

٢

نو کله یې چې خپل هیواد ته د راستنیدو اراده وکړه، نو په سپرلۍ د سپرېدو پر مهال دې د سفر دعا ووایي او دا الفاظ دې پرې ورزیات کړي

(آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ). (مونږ په خیر سره ستنېدونکي، له ګناهونو څخه توبه کوونکي، د الله خاص عبادت کوونکي، او د الله په نعمتونو شکر ویستونکي یو).

٣

ورته مستحب دي چې له سفر څخه د راستنيدو پر مهال هغه څه ووايي چې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت دي، چې کله به له فتحې، حج يا عمرې څخه راستنېده، نو په هر لوړه به يې د ختلو پر مهال درې ځلې الله اکبر ويل او بيا به يې ويل:

(لا إله إلا اللَّه وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير، آيبون، تائبون، عابدون، ساجدون، لربنا حامدون، صدق اللَّه وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وحده).
«له الله پرته بل برحق معبود نشته او هغه يوازې دی هغه لره هيڅ شريک نشته، هغه لره پاچاهي او ټولې ثناوې دي او هغه پر هغه څه باندې قادر دی، مونږ په خير سره ستنېدونکي، له ګناهونو څخه توبه کوونکي، د الله خاص عبادت کوونکي، الله تعالى ته سجده کوونکي او د الله په نعمتونو شکر ويستونکي يو، الله خپله وعده پوره کړه او د خپل بنده مرسته يې وکړه او په تنهايي سره يې احزابو او ډلو ته ماتې ورکړه».

٤ ورته مستحب دي چې د خپل کلي په لیدلو سره ووایي:

(آیبون، تائبون، عابدون، لربنا حامدون)

او تر هغه پورې دې وايي چې خپل کلي ته ننوځي؛ ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم داسې کړي دي.

٥ که چېرته له ډېرې مودې وروسته راغلی و، نو له اړتیا پرته دې سم دلاسه خپلې کورنۍ (ښځې) ته د شپې لخوا نه ورځي مګر دا چې مخکې یې خبر ورکړی وي او د شپې مهال یې د ورتګ یې ورته ویلي وي؛

ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم لدې کار څخه منع کړې ده، جابر بن عبدالله رضی الله عنهما فرمایلي

ژباړه: (رسول الله صلی الله علیه وسلم د شپې لخوا خپلې کورنۍ ته له ورتلو څخه منع کړې ده)،

په دې کې حکمت په بل روایت کې تشریح شوی چې فرمايي:

(حتى تمتشط الشعثة، وتستحدَّ المغيَّبة)[٤]

(تر دې چې خپل ګډوډ حالت سم کړي، او هغه مېرمن چې خاوند یې ډېره موده نه و، خپل عورت په پاکي یا بل څه سره پاک کړي)،

(٤) (الشعثة): هغه ښځه چې له ډېرې مودې یې ویښتان غوړ او کمنځ کړي نه وي. او (الاستحداد): د اوسپنیزې آلې کارول لکه: (پاکي). او: (المغيبة): هغه ښځه چې خاوند یې ترې لرې تللی وي. التحرير في شرح صحيح مسلم - الأصبهاني (ص٢٩٢).

او په بل روایت کې دي

ژباړه: (رسول الله صلی الله علیه وسلم خپلې کورنۍ ته (د بدګمانۍ له مخې) له ناڅاپه ورتلو منع فرمایلې ده چې خیانت یې معلوم کړي یا یې د اشتباهاتو پسې ګرځي چې معلوم یې کړي..).

٦ له سفر څخه د راتلوونکي کس لپاره مستحب دي چې تر څنګه جومات ته لومړی ورشي او دوه رکعته لمونځ پکې وکړي،

ځکه چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم کړي دي.

٧

د مسافر لپاره مستحب دي چې کله له سفر څخه راستون شي، نو د خپلې کورنۍ او ګاونډیانو له ماشومانو سره دې مهربانه اوسي، او د هرکلي پر مهال دې ورسره نیک چلند وکړي،

له ابن عباس رضی الله عنهما څخه روایت دی چې کله پیغمبر صلی الله علیه وسلم مکې ته ورسید، نو د بنو عبدالمطلب ځوانانو یې هرکلی وکړ، نو یو یې د ځان سره مخکې او بل یې شاته سپور کړ. او عبد الله بن جعفر رضي الله عنه وايي:

> (کله به چې رسول الله صلی الله علیه وسلم له سفر څخه راوګرځید نو موږ به هرکلي ته ور وړل کېدلو، نو یو ځل زه او حسن؛ یا حسین هرکلي ته وروستل شو، نو زموږ څخه یې یو مخې او بل د ځان پسې شاته سپور کړ، تر دې چې مدینې ته ننوتلو).

٨

ډالۍ ورکول مستحب دي، ځکه چې په ډالۍ سره زړونه ښه کیږي او کینه پرې له منځه ځي،

او قبلول او پرې بدله ورکول هم مستحب دي، او له کوم شرعي خنډ پرته یې بېرته ورکول مکروه دي؛ لدې امله رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي

> ژباړه: (یو بل ته سره ډالۍ ورکړئ چې خپلمنځي مینه مو سره پیدا شي).
> او ډالۍ د مسلمانانو تر منځه د مینې او محبت له اسبابو څخه یو سبب دی.

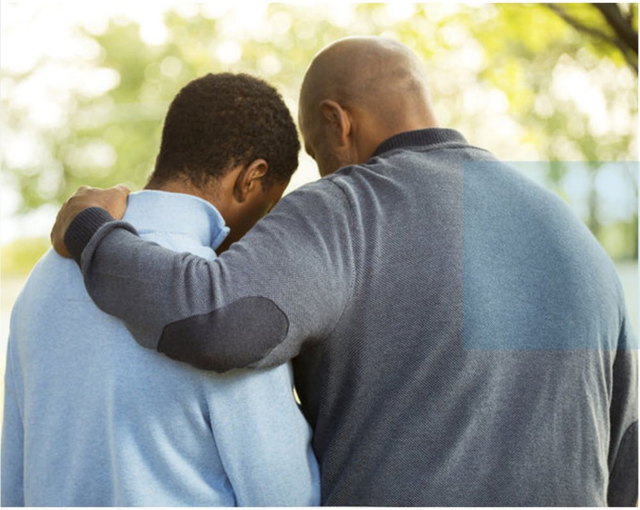

٩ کله چې مسافر خپل هېواد ته راشي نو غاړه ورکول مستحب دي

د هغه حدیث له مخې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم له اصحابو څخه ثابت دی، لکه څرنګه چې أنس رضي الله عنه فرمایلي:

ژباړه: (کله به چې سره مخ شول نو لاسونه به یې سره ورکول او کله به چې له سفر څخه راستانه شول نو یو بل ته به یې سره غېږې ورکولې).

تعرف على الإسلام
بأكثر من 100 لغة

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

ترجمات متقنة للأحاديث النبوية وشروحها بأكثر من (60) لغة

بيان الإسلام
byenah.com

مواد منتقاة للتعريف بالإسلام وتعليمه بأكثر من (120) لغة

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

ترجمات متقنة لمعاني القرآن الكريم بأكثر من (75) لغة

موسوعات وخدمات إسلامية باللغات
s.islamenc.com

للمزيد
من المواقع الإسلامية
بلغـــــات العـــــالم

جامع المحتوى الإسلامي باللغات
islamcontent.com

مواد إسلامية متنوعة وشاملة بأكثر من (125) لغة

ضيـوف الرحمن
hajjumrh.com

مواد منتقاة للحجـــــاج
والمعتمرين و الزوار
بلغات العالم

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات

ضيـوف الرحمن
hajjumrh.com